

วัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกได้ จริงหรือ ?

ภญ. นภารัตน์ ชลิตราพงศ์ ศูนย์มะเร็ง ชลบุรี

โรคมะเร็งปากมดลูก เป็นมะเร็งที่พบมากที่สุดในผู้หญิงไทย ในปีหนึ่ง ๆ จะพบผู้ป่วยรายใหม่ประมาณ 6,000 คน และในแต่ละปีจะมีผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกเสียชีวิตร้อยละ 40 – 50 วิธีการรักษามะเร็งชนิดนี้มีทั้งการผ่าตัด การฉายรังสีรักษาและการให้ยาเคมีบำบัด ซึ่งสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคนี้อคือการติดเชื้อไวรัสเอชพีวี

เชื้อ Human Papillomavirus หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ไวรัสเอชพีวี (HPV) เป็นเชื้อไวรัสที่ติดต่อกันทางการสัมผัสโดยตรง และส่วนใหญ่เป็นการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เมื่อผิวหนังหรือเยื่อเมือกของอวัยวะเพศที่มีแผลจึงทำให้เชื้อเข้าไปได้ เชื้อชนิดนี้มีอยู่มากกว่าร้อยสายพันธุ์โดยสายพันธุ์ที่พบบ่อยว่าทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูก ได้แก่ สายพันธุ์ที่ 16 และ 18 ส่วนสายพันธุ์อื่น ๆ ก็อาจทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกได้แต่พบได้น้อย นอกจากนี้ไวรัสเอชพีวียังทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ อีก เช่น โรคหูดหงอนไก่ เป็นต้น

ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสเอชพีวีร้อยละ 80 จะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันมาต่อต้านกับเชื้อได้ทำให้ไม่เกิดโรคขึ้น ส่วนผู้ติดเชื้ออีกประมาณร้อยละ 20 ที่ร่างกายไม่แข็งแรง ภูมิคุ้มกันต่ำ หรือมีโอกาสการติดเชื้อบ่อย ๆ จะมีการพัฒนาของโรคไปเป็นมะเร็งปากมดลูกได้ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 5 – 10 ปี

ในปัจจุบันประเทศไทย มีผลิตภัณฑ์วัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอชพีวีอยู่ 2 ชนิด โดยในวัคซีนจะมีสารที่ช่วยกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อไวรัสเอชพีวีสายพันธุ์ที่ 6, 11, 16 และ 18 เมื่อผู้ป่วยได้รับวัคซีนแล้วจะทำให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นเพื่อต่อต้านไวรัสสายพันธุ์ที่จำเพาะกับวัคซีนแต่ละชนิดเท่านั้น สามารถป้องกันการติดเชื้อได้ประมาณร้อยละ 70 ดังนั้นการฉีดวัคซีนเป็นเพียงการป้องกันการเกิดโรคไม่ใช่การรักษา และวัคซีนจะมีประโยชน์สูงสุดเมื่อผู้ฉีดยังไม่มีการติดเชื้อหรือยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์นั่นเอง จึงได้มีการคำแนะนำว่าควรฉีดวัคซีนในช่วงอายุ 9 – 26 ปี หรือยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน สำหรับผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 9 ปี หรือมากกว่า 26 ปี และผู้หญิงที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วนั้นยังไม่มีข้อมูลทางวิชาการที่ชัดเจนว่าจะได้รับประโยชน์จากการฉีดวัคซีนนี้หรือไม่

การฉีดวัคซีนนี้ต้องได้รับครบ 3 ครั้ง จึงจะทำให้วัคซีนมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเมื่อฉีดเข็มแรกแล้วอีก 1 หรือ 2 เดือน แล้วแต่ชนิดของวัคซีน ให้ฉีดเข็มที่ 2 และให้ฉีดเข็มที่ 3 ห่างจากเข็มแรก 6 เดือน วัคซีนป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอชพีวียังไม่แนะนำให้ใช้ในผู้หญิงตั้งครรภ์ ผู้หญิงที่กำลังให้นมบุตร ผู้ที่กำลังวางแผนตั้งครรภ์ภายใน 6 เดือน และผู้ชาย ผลข้างเคียงที่พบบ่อยจากการฉีดวัคซีนนี้ คือ อาการปวด บวม แดง บริเวณที่ฉีดยา ส่วนอาการข้างเคียงที่รุนแรงอื่น ๆ พบได้น้อยมาก

นอกจากนี้ ยังมีวิธีการป้องกันการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกวิธีอื่นอีก ได้แก่

1. การตรวจภายในเพื่อคัดกรองหาความผิดปกติของเซลล์ปากมดลูก หรือการตรวจแป๊ปสเมียร์ (Pap smear) เป็นประจำทุกปีในผู้หญิงที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป
2. การหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสเอชพีวี เช่น การไม่มีคู่นอนหลายคน, การไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, การไม่สูบบุหรี่ เป็นต้น

3. การสังเกตความผิดปกติของร่างกาย เช่น การมีตกขาวที่มีสีหรือกลิ่นผิดปกติ, การมีเลือดออกทางช่องคลอด, การมีเลือดออกหลังมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น เมื่อพบอาการเหล่านี้ต้องรีบปรึกษาสูติรีแพทย์ทันที

วัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูก คือวัคซีนที่ผลิตขึ้นเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสเอชพีวีสายพันธุ์ที่ 6, 11, 16 และ 18 เท่านั้น ไม่ใช่การป้องกันมะเร็งปากมดลูกทั้งหมด ดังนั้นผู้ที่ได้รับวัคซีนนี้แล้วจึงยังต้องเข้ารับการตรวจคัดกรองมะเร็งอย่างสม่ำเสมอ และหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงอื่น ๆ ที่จะทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

1. เอกสารกำกับผลิตภัณฑ์
2. ราชวิทยาลัยสูติรีแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมมะเร็งนรีเวชไทย, วัคซีนเอชพีวีกับการป้องกันมะเร็งปากมดลูก, กรกฎาคม 2551, (สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2553)
จาก http://medinfo2.psu.ac.th/cancer/data/news/hpv_vaccine.pdf.
3. F.T. Cutts, et al. Human papillomavirus and HPV vaccines : a review. Bulletin of the World Health Organization. 85(9), September 2007, 719 – 26. (Access November 2, 2010)
from <http://www.who.int/bulletin/volumes/85/9/06-038414.pdf>.